

شرح عوامل کرکافی

تألیف: سید حبیب اللہ قدمی عین الرسول

- سرشناسه : قدمی، سیدحبیب‌الله، ۱۳۴۱ -
عنوان و نام پدیدآور : شرح عوامل گرگانی / تالیف سیدحبیب‌الله قدمی عین‌الرسول.
وضعیت ویراست : [ویراست ۲].
مشخصات نشر : گرگان: سلیم، ۱۳۸۹.
مشخصات ظاهری : ۴۱۶ ص.: جدول، نمودار.
شابک : ۹۷۸۶۰۰۹۱۸۵۲۱۴: ۴۰۰۰۰ ریال.
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتاب حاضر با عنوان "عوامل گرگانی" توسط انتشارات مختومقلی فراغی در سال ۱۳۸۵ منتشر شده است.
یادداشت : چاپ دوم.
عنوان دیگر : عوامل گرگانی.
موضوع : زبان عربی -- نحو
رده بندی کنگره : ۱۳۸۹ ۹۶۴/۶۱۵۱PJ
رده بندی دیویی : ۴۹۲/۷۵
شماره کتابت‌ناسی ملی : ۶۵۸۴۸۰۲
تاریخ درخواست : ۱۳۸۹/۰۵/۰۴
تاریخ پاسخگویی : ۱۳۸۹/۰۵/۱۷
کد پیگیری : ۲۰۸۴۶۷۵

ناشر: انتشارات سلیم

نوبت چاپ: دوم/ پاییز ۸۹

قیمت: ۵۰۰۰ تومان

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

تمامی این اثر، برای نویسنده محفوظ است. هیچ بخشی از این کتاب، بدون اجازه ی مکتوب نویسنده، قابل تکثیر یا تولید مجدد

به هیچ شکلی از جمله چاپ، فتوکپی، انتشار الکترونیکی، فیلم و صدا نیست.

www.ghadami.org

مرکز پخش: گرگان. خیابان ولی عصر (عج). عدالت ۲۲. کوچه شهید رحیمی. انتشارات سلیم

۰۹۳۹۲۹۷۳۱۴۶ - ۰۹۱۱۳۷۵۶۲۶۸ - ۰۱۷۱۲۳۳۱۱۳۱-۲

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با شکر بی‌کران از درگاه ایزد منان و قدردانی از تمام استادان باواسطه و بی‌واسطه، کتاب عوامل‌گرگانی و کتاب شرح عوامل‌گرگانی را به شیفتگان تسهیل در علوم عرضه می‌دارم.

این اثر را - اگر مقبول حضرت حق باشد - به پیشگاه یاور سالار شهیدان ابوالفضل‌العبّاس - روحی فداء لیدیه المقطوعتین بکربلاء - تقدیم می‌دارم و از روح بزرگ آن پرچمدار اسلام در حمایت از این اثر، مدد می‌طلبم.

سید حبیب‌الله قدمی عین‌الرسول

یک	فهرست
۱	کتاب شرح عوامل گرگانی
۵	درس اوّل
		تعریف علم نحو
		موضوع علم نحو
		تعریف کلمه و اقسام آن
		تعریف کلام
		تعریف جمله
		جمله و اقسام آن
		فایده‌ی علم نحو
۱۱	درس دوم
		تقسیم مسائل نحو به شیوه‌ی جدید
		علّت تقسیم‌بندی جدید
		ترتیب مطالب در این کتاب

فصل اوّل

بررسی اصطلاحات علم نحو

۱۷	درس سوم
		اصطلاحات مربوط به عوامل
		تعریف عوامل
		تعریف اعراب
		اصطلاحات رافع، ناصب، جازم و جارّ

دو فهرست

۱۹ درس چهارم

اصطلاحات مربوط به معمولات

تعریف معمول

علت تفاوت تغییر معمولات

انواع اعراب از نظر ظهور در معمولات

اعراب لفظی

اعراب تقدیری (فرضی)

اعراب محلی (تغییر محلی)

۲۲ درس پنجم

اصطلاحات معمولات تبعی

حروف غیرعامل

تفاوت حروف در زبان عرب با عجم

فصل دوّم

بخش اوّل

قواعد مرتبط با معمولات سه‌گانه

۲۷ درس ششم

بررسی معمولات

تقسیم مبحث معمولات

اقسام اسم

اقسام مبنی

۳۲ درس هفتم

اقسام اسمای معرب

اقسام اعراب لفظی و تقدیری اسم‌های معرب

سه فهرست
۳۸ درس هشتم
	منصرف و غیرمنصرف
	اسباب منع صرف
۴۴ درس نهم
	اسمای مبنی
	اقسام بنا
	اقسام مبنی از نظر عمل
	اسمای اشاره
۵۰ درس دهم
	ضمایر
۵۵ درس یازدهم
	موصولات
	موصولات حرفی
	موصولات اسمی
	اسمای استفهام
	اسمای اصوات
۶۶ درس دوازدهم
	اسمای افعال
	اسمای شرط
	کنایات
	ظروف مبنی
	اعداد مبنی

فهرست چهار

درس سیزدهم ۷۴

فعل

اقسام فعل از نظر اعراب

فعل‌های مبنی

فعل‌های معرب

اقسام اعراب فعل مضارع

علائم رفع فعل مضارع

علائم نصب فعل مضارع

علائم جزم فعل مضارع

درس چهاردهم ۸۱

جمله

تقسیم جمله از نظر اعراب

جملاتی که محلی از اعراب ندارند

جملاتی که محلی از اعراب دارند

فصل دوّم

بخش دوّم

قواعد مرتبط به عوامل

درس پانزدهم ۹۱

عوامل و تقسیمات آن

اقسام عوامل از نظر نوع عمل

اقسام عوامل از نظر خصوصیات مربوط به عوامل

اقسام عوامل از نظر نوع معمول

۱. عوامل فعل

فهرست پنج

۲. عوامل اسم

۳. عوامل اجزای جمله‌ی اسمیه

۴. عوامل اسم و اجزای جمله‌ی اسمیه

۵. عوامل اسم و جمله

۶. عوامل جمله

۱. عوامل فعل

۱۰۰ درس شانزدهم

عوامل فعل

عامل رفع فعل

نواصب فعل

۱۰۶ درس هفدهم

جوازم فعل

جوازم یک فعل

حرف جازم دو فعل

اسمای جازم دو فعل

۲. عوامل اسم

۱۱۶ درس هجدهم

۱. حروف جرّ

۱۳۱ درس نوزدهم

۲. مضاف

۱۳۹ درس بیستم

۳. حروف ندا

۱۴۸ درس بیست و یکم

۴. کلمات استثنا

شش	فهرست
۱۵۸	درس بیست و دوم نواصب نصب تمیز ۵. نواصب قیاسی تمیز (اسم ذات، اسم مقدار و نسبت)
۱۶۴	درس بیست و سوم ۶. نواصب سماعی تمیز بحث اعداد اعداد اصلی
۱۷۴	درس بیست و چهارم ادامه‌ی بحث اعداد اصلی عقود
۱۸۳	درس بیست و پنجم اعداد ترتیبی ۷. کنایات
۱۹۱	درس بیست و ششم عوامل بیش از یک اسم ۱. فعل تام افعال جوارح دو مفعولی
۱۹۸	درس بیست و هفتم معمولات فعل تام فاعل مطابقت فعل با فاعل نایب فاعل مطابقت فعل با نایب فاعل

هفت	فهرست
۲۰۹	درس بیست و هشتم مفاعیلِ خمسَه مفعولٌ به اغراء تحذیر تفسیر اختصاص
۲۱۷	درس بیست و نهم تقسیماتِ ظرف ظروفِ معرب ظروفِ مبنی ظروفِ دو حالتی
۲۲۸	درس سی ام مفعول مطلق مفعولٌ له مفعولٌ معه
۲۳۷	درس سی و یکم حال
۲۴۳	درس سی و دوم ۲. اسم فاعل ۳. اسم مفعول
۲۵۰	درس سی و سوم ۴. صفت مشبّهه ۵. اسم تفضیل

هشت	فهرست
۲۵۷	درس سی و چهارم
		۶. مصدر
		۷. اسمای افعال
		۳. عوامل اجزای جمله‌ی اسمیه
۲۶۶	درس سی و پنجم
		عوامل اجزای جمله
		اقسام عوامل اجزای جمله
		عامل معنوی اجزای جمله‌ی اسمیه
		مبتدا و خبر
۲۷۶	درس سی و ششم
		ادامه‌ی بحث مبتدا و خبر
		ضمیر فصل و عماد
۲۸۱	درس سی و هفتم
		عوامل لفظی اجزای جمله‌ی اسمیه
		۱. افعال ناقصه
۲۹۰	درس سی و هشتم
		ادامه‌ی بررسی افعال ناقصه
۳۰۰	درس سی و نهم
		۲. افعال مقاربه
		۳. ما، لا، ان، و لات مشبّهة به لیس
۳۰۸	درس چهلم
		۴. حروف مشبّهة بالعقل
۳۱۵	درس چهل و یکم
		ادامه‌ی بحث حروف مشبّهة بالعقل ۵. «لا»ی نفی جنسی

فهرست نُه

۴. عوامل اسم و اجزای جمله‌ی اسمیه

۳۲۴ درس چهل و دوم

عوامل اسم و اجزای جمله‌ی اسمیه

۱. افعال قلوب دو مفعولی

۲. افعال تصییر

۳۳۶ درس چهل و سوم

۳. افعال سه مفعولی

افعال مدح و ذم

افعال تعجب

۵. عوامل اسم و جمله ۶. عوامل جمله

۳۴۳ درس چهل و چهارم

عوامل اسم و جمله

عوامل جمله

فصل دوّم

بخش سوّم

معمولات تبعی

۳۵۲ درس چهل و پنجم

توابع

نعت

۳۵۹ درس چهل و ششم

تأکید

بدل

فهرست ده

۳۶۶ درس چهل و هفتم
عطف بیان
عطف نَسَق

فصل دوم
بخش چهارم
بررسی حروف غیرعامل

۳۷۷ درس چهل و هشتم
۱. الف و لام (ال)
۲. حروف تنبیه
۳. لام
۴. حروف عطف

۳۸۵ درس چهل و نهم
۵. حروف مصدریّه
۶. حرف توقّع ۷. حرف شرط
۸. حروف استفهام
۹. حروف جواب
۱۰. حروف نفی

۳۹۳ درس پنجاهم
۱۱. حرف ردّ
۱۲. حروف تحضیض و توییح
۱۳. حرف تفصیل
۱۴. حروف تفسیر
۱۵. کلمات مفاجات

فهرست یازده

۱۶. حروف استقبال (حروف تنفیس)

۱۷. حروف زائده

۱۸. فاء غیر عطف

۱۹. تنوین

۲۰. حروف استیناف

به نام خداوند بخشنده‌ی مهربان

سخنی با اساتید بزرگوار

ضمن عرض سلام و آرزوی تندرستی برای اساتیدی بزرگوارِ علم نحو، مطالبی را محضر حضرات تقدیم می‌دارم. امیدوارم قبل از تدریس کتاب *عوامل و شرح عوامل گرگانی* مورد مطالعه قرار بگیرد.

۱. کتاب *عوامل گرگانی* حاوی مطالبی است که در آن، عوامل و معمولات پس از تعریف و دسته‌بندی، به صورت خلاصه معرفی شده‌اند. مناسب است قبل از شروع به تدریس *شرح عوامل گرگانی*، طی هشت تا ده جلسه تدریس شود.

۲. کتاب *شرح عوامل گرگانی* حاوی مطالبی است که بخش عمده‌ای از نیازهای علاقمندان به معارف قرآن و حدیث را کفایت می‌کند.

۳. ترتیب مباحث هر دو کتاب متفاوت از کتاب‌های رایج است. امید است اساتید عزیز بر جایگزینی این روش جدید، همت بیشتری از خود نشان دهند.

۴. در این دو کتاب از تعاریف و اصطلاحات موجود در کتاب‌های پیشین استفاده شده است، ولی از نوع‌آوری نیز غفلت نشده است.

۵. در بخش شاهد و مثال، بیشتر از آیات قرآن استفاده شده است، تا همراه آموزش قواعد، به آموزش قرآن نیز پرداخته شود.

۶. در کتاب *شرح عوامل گرگانی*، آیات و روایاتی جهت آموزش عملی در نظر گرفته شده است. مناسب است قواعد مربوط به هر درس و درس‌های قبل، با آن آیات و

فهرست عوامل گرگانی چهارده

روایات تطبیق شود تا در انتهای کتاب، دانش‌آموخته‌گان بتوانند به راحتی آیات و روایات را تجزیه و ترکیب یا اعراب‌گذاری، و ترجمه کنند.

۷. این کتاب هدیه‌ای است به محضر شهیدی که همه‌ی شهدا به مقامش غبطه خواهند خورد. از منتقدان تقاضا می‌شود به ارائه نظرات خود به مؤلف، در ثواب آن هدیه شریک شوند.

[www. Ghadamh.org](http://www.Ghadamh.org)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَ
عَلَى آلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ

کتاب شرح عوامل گرگانی شامل «یک مقدمه» و «دو فصل» است.

مقدمه‌ی کتاب، شامل موارد ذیل است:

۱. تعریف علم نحو؛ ۲. موضوع علم نحو؛ ۳. تعریف کلمه و اقسام آن؛ ۴. تعریف کلام؛
۵. تعریف جمله و اقسام آن؛ ۶. فایده‌ی علم نحو؛ ۷. تقسیم مسایل علم نحو به شیوه‌ی کاربردی؛ ۸. علت ابداع آن شیوه.

در فصل اول، از اصطلاحات رایج در علم نحو بحث شده است.

و فصل دوم، شامل چهار بخش است:

بخش اول: معمولات اصلی

بخش دوم: عوامل

بخش سوم: معمولات تبعی

بخش چهارم: حروف غیرعامل

مقدمه

سائل:

۱. تعریف علم نحو
۲. موضوع علم نحو
۳. تعریف کلمه و اقسام آن
۴. تعریف کلام
۵. تعریف جمله و اقسام آن
۶. فایده‌ی علم نحو
۷. تقسیم مسائل علم نحو به شیوه‌ای کاربردی
۸. علت ابداع آن شیوه

